

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

Анотація. Розглянуто особливості сучасного відображення в обліку розрахункових операцій із використанням платіжних карток і запропоновано заходи щодо вдосконалення системи безготівкових масових платежів із використанням банківських платіжних карток.

Аннотация. Рассмотрены особенности современного отражения в учете расчетных операций с использованием платежных карточек и предложены меры по усовершенствованию системы безналичных массовых платежей с использованием банковских платежных карточек.

Annotation. The author discusses the features of modern recording of payment transactions using payment cards, and proposes the measures to improve the system of non-cash multiple payments using bank payment cards.

Ключові слова: платіжна картка, картковий рахунок, банк-емітент платіжних карток, безготівкові розрахунки, переказ коштів, еквайринг, банк-еквайр.

Діяльність комерційних банків України в умовах конкуренції орієнтована на підвищення ефективності роботи. Ринком платіжних карток – це дуже перспективний сегмент. На сьогоднішній день зафіксовано динамічний розвиток цього сегменту: зріст емісії платіжних карток, збільшення кількості послуг із використанням платіжних карток. Розвиток українського ринку платіжних карток необхідний для розвитку безготівкових розрахунків та скорочення готівкових розрахунків.

Проблемами розрахункових карток займалися такі зарубіжні економісти, як Джон С. Біггінс, Е. Беллами, Петерсон Р. Л., Рубенштейн Т. Б., Белоглазова Г. Н., Грачов А. У., Поляк Г. Б., Лаврушин О. І. та ін. Серед українських вчених – Кочеткова Н. М., Мартинюк І. Ф., Ліпіс А. І., Прокопенко О. О., Рудинська О. В. та ін.

Метою дослідження є визначення особливостей відображення в обліку розрахункових операцій із використанням платіжних карток.

Завдання дослідження полягають у визначенні сутності банківських платіжних карток і наданні їх класифікації, а також розгляді відображення в бухгалтерському обліку операцій із використанням платіжних карток.

Об'єктом дослідження є розрахункові операції з використанням банківських платіжних карток.

Предметом дослідження виступає організація обліку розрахункових операцій із використанням банківських платіжних карток.

Банківська платіжна картка – це спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої пластикової картки для переказу коштів з рахунку платника до відповідного рахунку в банку для оплати вартості товарів і послуг; перерахування коштів зі своїх рахунків на інші; інших операцій [1].

Банківські платіжні картки класифікуються за:

платіжною системою – внутрішньодержавні та міжнародні;

видом власності – особисті та корпоративні;

умовами розрахунків, що проводяться, – дебетові, дебетово-кредитні, кредитні;

типом носія інформації – магнітні та старт-карти;

типом нанесення даних – ембосування та графічний запис;

способом розрахунків – електронний гаманець, електронний чек;

за наявністю додаткових послуг – дисконтні, віртуальні;

за категорією клієнта – стандарт (електронні), бізнес (класичні), голд (елітні), платинум.

Банки відкривають карткові рахунки згідно з умовами договору в порядку, який встановлено главою 8 "Особливості відкриття карткових рахунків" Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах. Для відкриття карткових рахунків клієнтами подаються документи, передбачені цією інструкцією, крім картки зі зразками підписів [2].

При веденні обліку банки керуються "Правилами бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток в банках України", затвердженими Постановою Правління НБУ № 123 від 08.04.2005 р. [3].

Для обліку розрахунків платіжними картками відкриваються такі рахунки: 1600 АП "Кореспондентські рахунки в інших банках", 2605 АП "Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з використанням платіжних карток".

Внесення готівкових коштів через касу банку-емітента супроводжується таким бухгалтерським записом: дебет рахунків 1001 "Банкноти та монети в касі банку", 1002 "Банкноти та монети в касі відділень банку", кредит рахунку 2625 "Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій із використанням платіжних карток". Переказ з поточних або інших рахунків супроводжується проводкою: дебетом рахунків 2620 "Кошти на вимогу фізичних осіб", 2630 "Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб", кредит рахунку 2625 "Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій із використанням платіжних карток".

При необхідності можливе використання транзитного рахунку 2924 "Транзитний рахунок за операціями,

Правила бухгалтерського обліку операцій із використанням платіжних карток у банках України визначають порядок бухгалтерського обліку операцій еквайрингу під час розрахунків платіжними картками за товари або послуги [4]. Еквайринг – це діяльність з обслуговування торговців та виконання розрахунків із ними за операції, які виконуються з використанням платіжних засобів. Банк-еквайр – це банк-учасник системи масових платежів за товари та послуги з використанням платіжних карток, який надає послуги підприємствам, які приймають оплату за товари чи послуги

через картки. Банк може виконувати одночасно функції емітента й еквайра. При проведенні розрахунків за придбані товари та отримані послуги із застосуванням платіжної картки в банку-еквайрі на суму оплати за товари, здійснену банком-еквайром до одержання коштів від банку-емітента, здійснюються бухгалтерські записи за дебетом рахунку 2924 "Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток" та кредитом рахунку 2600 "Кошти на вимогу суб'єктів господарювання". На суму одержаного грошового покриття з банку-емітента здійснюється такий бухгалтерський запис: дебет рахунків 1200 "Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України", 1500 "Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках", кредит рахунку 2924 "Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток". На суму отриманих коштів від банку-емітента в разі переказу коштів торговцю за товари після одержання коштів з банку-емітента здійснюються бухгалтерські записи: дебет рахунків 1200 "Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України", 1500 "Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках", кредит рахунку 2924 "Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток"; на суму коштів під час зарахування їх на рахунки торговців: дебет рахунку 2924 "Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток", кредит рахунку 2600 "Кошти на вимогу суб'єктів господарювання".

При переказі коштів за товари та комісійних банку-еквайру в банку-емітенті здійснюються такі проводки: дебет 2605 "Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій із використанням платіжних карток", 2625 "Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій із використанням платіжних карток", 2655 "Кошти на вимогу небанківських фінансових установ для здійснення операцій із використанням платіжних карток"; кредит 2924 "Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток". Одночасно здійснюється запис: дебет 2924 "Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток", кредит рахунків 1200 "Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України", 1500 "Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках", 1600 "Кореспондентські рахунки інших банків".

При розрахунках платіжними картками використовується така кореспонденція рахунків:

1. Поповнення коштів на картковий рахунок через касу фізичною особою – дебет 1001, 1002, кредит 2625.
2. Переказ коштів із поточних рахунків та інших рахунків фізичної особи – дебет 2620, 2630, 2635, кредит 2625.
3. Поповнення коштів на картковий рахунок через касу юридичною особою – дебет 1001, 1002, кредит 2605.
4. Переказ коштів із поточного рахунку юридичної особи – дебет 2600, кредит 2605.
5. Видача готівки через банкомат держателю платіжної картки – дебет 2920, кредит 1004.
6. Надання кредиту держателю пластикової картки – дебет 2062, 2202, кредит 2605, 2625.
7. Погашення кредиту через карткові рахунки фізичними особами – дебет 1001, 1002, 1200, 2620, 2625, 2630, 2635, кредит 2202.
8. Погашення кредиту юридичними особами – дебет 1200, 2600, 2605, кредит 2062.
9. Одержання банком комісійних доходів банком за розрахунково-касове обслуговування клієнтів – дебет 1001, 1002, 1200, 1500, 2600, 2605, 2620, 2625, кредит 6100, 6110.
10. Сплата комісійних витрат банком – дебет 7100, кредит 1200, 1500.
11. Повернення коштів із карткового рахунку – дебет 2605, 2625, кредит 1001, 1002.

Використання банківських платіжних карток – це дійсно сучасна тенденція, якісний стандарт обслуговування клієнтів. Використання пластикових карток має переваги та недоліки як зі сторони банків, так і для клієнтів. Розвиток карткової індустрії забезпечує підвищення прозорості фінансових операцій, знижує витрати, пов'язані з обслуговуванням готівкового обігу.

Отже, постає питання досліджень економічної ефективності, прозорості, передбачуваності та більш повної відповідності запитам учасників ринку, національним інтересам та національному законодавству, переведення значної частки готівкового грошового обігу в безготівкові операції.

Наук. керівн. Глебова Н. В.

Література: 1. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2056-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. 2. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 3. Бідюк О. О. Облік в банках [Електронний ресурс] / О. О. Бідюк, С. Ю. Шара. – Режим доступу : <http://www.bookbrains.com>. 4. Правила бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток в банках України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.nau.ua>.